

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΩΝ

Γ' Διεθνής Επιστημονική Συνάντηση / Κέρκυρα 4, 5, 6 Απριλίου 1997

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

PRODUCTIONS
OF ANCIENT GREEK DRAMA
IN EUROPE DURING MODERN TIMES

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΩΝ

Πρόεδρος: Σπύρος Δημουλίτσας

Αντιπρόεδρος: Νίκος Λούντζης

Γραμματέας: Ελένη Λάβδα

Ταμίας: Θανάσης Παράσχος

Σύμβουλοι: Δημήτρης Κονιδάκης
Σπύρος Ζηνιάτης
Σπύρος Μαρτίνος

Η Γ' Διεθνής Επιστημονική Συνάντηση διοργανώθηκε από την Επτανησιακή Γραμματεία Ελληνιστών και το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Οι δαπάνες της Συνάντησης καλύφθηκαν από τις ευγενικές χορηγίες του Ιδρύματος Ι.Φ. Κωστόπουλου, του Υπουργείου Πολιτισμού, του Δήμου Κερκυραίων, της Νομαρχίας Κέρκυρας και του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ευχαριστίες οφείλονται στο Τμήμα Αρχαιονομίας και Βιβλιοθηκονομίας και στο Τμήμα Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου, στη διεύθυνση και στο προσωπικό της αίθουσας του Ιονικού Πολιτιστικού Κέντρου («Φαληράκι») και στην ομάδα των μεταφραστών που φρόντισε για την αυτόματη μετάφραση των ανακοινώσεων.

Η έκδοση των Πρακτικών της Συνάντησης επιχορηγήθηκε από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Επιμέλεια: Πλάτων Μανρομούστακος
Διορθώσεις: Ευαγγελία Ανδριτσάνου
Συγκέντρωση κειμένων: Σπύρος Δημουλίτσας

Editor: Platon Mavromoustakos
Corrections: Evangelia Andritsanou
Coordinator: Spyros Dimoulitsas

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΩΝ

Γ' Διεθνής Επιστημονική Συνάντηση
Κέρκυρα 4, 5, 6, Απριλίου 1997
Αίθουσα Ιονικού Πολιτιστικού Κέντρου «Φαληράκι»

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

PRODUCTIONS OF ANCIENT GREEK DRAMA
IN EUROPE DURING MODERN TIMES

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ
ΑΘΗΝΑ 1999

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΒΛΙΘΗΚΗ
Αρ. εισ. . . . . 5795 . . . .
Ταξ. αρ. . . . .
Αρ κτημ. . . . .

ΚΩΔ: 561972

φ92
109
4
ΔΕΞΕΓΕ
1997
Π9
1999

© Copyright Επτανησιακή Γραμματεία Ελληνιστών, Αθήνα 1999

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου ή τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με το ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης, εξωφύλλου και γενικότερα της όλης αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπιές, ηλεκτρονικές ή οποιοδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ Α.Ε.
Ζαλόγγου 11, 106 78 Αθήνα
☎ 330.12.08 – 330.13.27 FAX: 384.24.31
e-mail: info@kastaniotis.com

www.kastaniotis.com

ISBN 960-03-2479-4

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο Σπύρος Δημουλίτσας και η Επτανησιακή Γραμματεία Ελληνιστών	9
Πρόγραμμα της Γ' Διεθνούς Επιστημονικής Συνάντησης	11
ΠΡΟΛΟΓΟΣ: Ίδρυση - Σκοποί της Επτανησιακής Γραμματείας Ελληνιστών	15

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ

Εισηγητική ομιλία του Προέδρου της Επτανησιακής Γραμματείας Ελληνιστών Σπύρου Δημουλίτσα	19
Παρασκευή 4 Απριλίου 1997. Πρωινή συνεδρία Βάλτερ ΠΟΥΧΝΕΡ, <i>Για μια θεωρία της θεατρικής μετάφρασης. Σύγχρονες σκέψεις και τοποθετήσεις και η εφαρμογή τους στις μεταφράσεις του αρχαίου δράματος, ιδίως στα νεοελληνικά</i>	27
Oliver TAPLIN, "Greek with consequence": <i>The rebirth of Ancient Tragedy in Modern Theatre</i>	37
Παρασκευή 4 Απριλίου 1997. Απογευματινή συνεδρία Χάρης ΞΑΝΘΟΥΔΑΚΗΣ, <i>Ο Γεώργιος Παχτικός και η μουσική για το Αρχαίο Ελληνικό Δράμα</i>	45
Edith HALL, <i>Greek Tragedy and the British Stage: 1566-1997</i>	53
Jerzy AXER/Malgorzata BOROWSKA, <i>The tradition of the Ancient Greek Theatre in Poland</i>	69
Σάββατο 5 Απριλίου 1997. Απογευματινή συνεδρία Πλάτων ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ, <i>Το Αρχαίο Ελληνικό Δράμα στη νεοελληνική σκηνή: από τους Πέρσες του 1571 στις προσεγγίσεις του 20ού αιώνα</i>	77
Michel MENU, <i>Traductions et représentations de l' Iphigénie à Aulis d' Euripide en France au XXème siècle</i>	89

Filippo AMOROSO, <i>Performances of Ancient Greek Drama in Italy</i>	99
Maria DE FÀTIMA SILVA, <i>Le Portugal de nos jours et les représentations de théâtre grec</i>	105
José Luis NAVARRO, <i>Το Αρχαίο Ελληνικό Δράμα στην Ισπανία. Μια επισκόπηση</i>	111
Κυριακή 6 Απριλίου 1997. Πρωινή συνεδρία	
Θεόδωρος ΠΑΠΠΑΣ, <i>Παραστάσεις Αρχαίου Ελληνικού Δράματος και Σχολείο</i>	121
Herman ALTENA, <i>Greek Tragedy in the Netherlands. From Mendes da Costa to Simons and Koek</i>	131
David GOWEN, <i>Setting up the Archive of Performances of Greek and Roman Drama</i>	157
Μαίρη ΗΛΙΑΔΗ, <i>Έρευνα και καταγραφή των νεοελληνικών παραστάσεων Αρχαίου Ελληνικού Δράματος: απόρροια και ζητούμενα</i>	161
ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ	171
SUMMARIES	177
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ	183
CURRICULA VITAE	187

Ο ΣΠΥΡΟΣ ΔΗΜΟΥΛΙΤΣΑΣ ΚΑΙ Η ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΩΝ

Η δημοσίευση των πρακτικών της Γ' Επιστημονικής Συνάντησης της Επτανησιακής Γραμματείας Ελληνιστών είναι ίσως η τελευταία δημόσια παρουσίαση ενός μικρού σωματείου που δημιουργήθηκε χάρι στο μεράκι ενός ανήσυχου ανθρώπου που έφυγε από κοντά μας, έχοντας καταφέρει, έστω για λίγο, να στεγάσει διαφορετικούς ανθρώπους, με συγγενείς προσδοκίες, σε ένα όνειρό του.

Ο Σπύρος Δημουλίτσας γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου από κερκυραϊκή γενιά. Στη διπλή αυτή καταγωγή του όφειλε την αγάπη του για τα γράμματα αλλά και τις σπάνιες ιδιότητές του. Συνδυάζοντας τη φαντασία του λογίου μιας άλλης εποχής με την επιμονή και τη μεθοδικότητα ενός νομικού, το ανοιχτό πνεύμα και τη διακριτικότητα του Αλεξανδρινού με την αμεσότητα και το χιούμορ ενός Επτανήσιου, μετά την ολοκλήρωση μιας επιτυχημένης σταδιοδρομίας δικηγόρου, αποφάσισε να αφοσιωθεί σε ένα όνειρο, που από τα νεανικά χρόνια τον απασχολούσε. Να δημιουργήσει ένα χώρο επικοινωνίας ανάμεσα σε επιστήμονες και διανοούμενους με αποκλειστικό στόχο τη διακίνηση ιδεών σχετικά με τα θέματα της ελληνικής παιδείας και της συμβολής της ελληνικής σκέψης στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής παράδοσης. Έλληνας της διασποράς, θέλησε να συγκεντρώσει στην ιδιαίτερη πατρίδα του όλους εκείνους που αγάπησαν ό,τι πιο ωραίο πρόσφερε αυτός ο τόπος στην παγκόσμια κοινωνία. Με τα μάτια ανοιχτά στον έξω κόσμο, με την ενήμερωση που του παρείχε η καλή γνώση όχι μόνο των ελληνικών αλλά και η άνεση της κίνησής του τόσο στις κύριες ευρωπαϊκές γλώσσες όσο και στα αραβικά, πάντα στο περιθώριο των νομικών του απασχολήσεων παρακολουθούσε, όσο κάτι τέτοιο ήταν δυνατό, προβληματισμούς για την αρχαία ελληνική σκέψη και τους απόηχούς της. Ακολουθώντας μια μοναχική πορεία μη ενεργού λογίου, αλλά ενός σκεπτόμενου με τα μέτρα μιας παραδοσιακής αστικής παιδείας, με μορφή εμμονής συχνά, μελετούσε ειδικές πτυχές ζητημάτων που παραμένουν άλυτα. Όταν ίδρυσε, μετά τη συνταξιοδότησή του, την «Επτανησιακή Γραμματεία Ελληνιστών» ήταν ευτυχής, γιατί βρήκε τον καλύτερο τρόπο να συνδυάσει τη συγκομιδή μιας γεμάτης ζωής με τη διάθεση προσφοράς στους άλλους, που χαρακτήριζε πάντα τη στάση του ως πολίτης. Όσο και να μοιάζει περιθωριακή, η δραστηριότητα αυτή είχε έναν πρωτοποριακό χαρακτήρα. Είναι μία από τις πρώτες πρωτοβουλίες για τη δημιουργία

ενός ελληνικού πνευματικού σωματίου που αποβλέπει σε μια διεθνή επικοινωνία και ασφαλώς ο μόνος μη κρατικός φορέας που στόχευε στη συσπείρωση μιας παγκόσμιας κοινότητας για την οποία η ελληνική σκέψη αποτελεί πηγή έμπνευσης και πνευματικής δημιουργίας.

Όσοι βρεθήκαμε στις εκδηλώσεις που οργάνωσε στα λίγα χρόνια λειτουργίας της «Επτανησιακής Γραμματείας Ελληνιστών» δε θα ξεχάσουμε ποτέ την καλή του διάθεση, παρόλα τα προβλήματα που συνάντησε στην προσπάθεια να υλοποιήσει τους στόχους του, ούτε τη θέρμη και την ευγένεια της φιλοξενίας του, παρά την κλονισμένη του υγεία. Η απουσία του σημαίνει, για όσους τον γνώρισαν, το τέλος εκείνης της διαφορετικής γενιάς που αντλούσε από τα χαρακτηριστικά ενός πολίτη του κόσμου και ενός ευπατρίδη, που πέρα από τις όποιες προτιμήσεις ή τις όποιες προκαταλήψεις αντιλαμβάνεται τη σημασία της επικοινωνίας και της ανταλλαγής και την προωθεί στο μέτρο των δυνατοτήτων που παρείχαν τα όρια της προσπάθειάς του.

Η έκδοση των πρακτικών της συνάντησης με θέμα τις παραστάσεις του αρχαίου ελληνικού δράματος στη νεότερη ευρωπαϊκή σκηνή, που τον απασχόλησε σε κάθε λεπτομέρεια μέχρι το τέλος, ίσως να αποτελέσει την αρχή για τη συνεργασία μιας αρκετά μεγάλης ομάδας από την ευρωπαϊκή κοινότητα με στόχο την ανταλλαγή και τη διάδοση επιστημονικών πορισμάτων σχετικά με ένα θέμα που μόλις πρόσφατα άρχισε να εντάσσεται στα πανεπιστημιακά προγράμματα. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Έρευνας και Τεκμηρίωσης Αρχαίου Ελληνικού Δράματος οφείλει στην «Επτανησιακή Γραμματεία Ελληνιστών» την ιδρυτική του πράξη, που παρείχε την ευκαιρία –για τη δημιουργία ενός διαύλου επικοινωνίας ανάμεσα σε πανεπιστημιακούς και ερευνητές με κοινά ενδιαφέροντα και κοινούς στόχους, παρά τις διαφορετικές αφητηρίες και προσεγγίσεις τους, τη γλώσσα ή την καταγωγή τους. Η δημοσίευση των ανακοινώσεων της συνάντησης που γίνεται με τη συμβολή των εκδόσεων Καστανιώτη είναι μια μικρή ανταπόδοση στην ανιδιοτελή και απλόχερη προσφορά του Σπύρου Δημουλίτσα, αφιερωμένη στη μνήμη του.

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΩΝ
Γ' ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 4 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1997

- 10.00 Επίσημη έναρξη της Συνάντησης
Χαιρετισμοί επισήμων
Εισηγητική ομιλία Σπύρου Δημουλίτσα, Προέδρου της Επτανησιακής
Γραμματείας Ελληνιστών
- Πρωινή συνεδρία
Πρόεδρος: Αύγουστος Σορδίνας, Ομότιμος Καθηγητής του Ιονίου Πανεπιστημίου
- 10.30 Βάλτερ Πούχγερ, Καθηγητής Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Παν/μίου
Αθηνών
*Για μια θεωρία της θεατρικής μετάφρασης. Σύγχρονες σκέψεις και
τοποθετήσεις και η εφαρμογή τους στις μεταφράσεις του αρχαίου
δράματος ιδίως στα νεοελληνικά*
- 11.00 Oliver Taplin, Professor of Classics, Magdalen College, Oxford
*"Greek with consequence": The rebirth of Ancient Tragedy in Modern
Theatre*
- 11.30 Συζήτηση
- Απογευματινή συνεδρία
Πρόεδρος: Βάλτερ Πούχγερ, Καθηγητής Τμήματος Θεατρικών Σπουδών
Παν/μίου Αθηνών
- 17.00 Χάρης Ξανθουδάκης, Καθηγητής Τμήματος Μουσικών Σπουδών Ιονίου
Παν/μίου
Ο Γεώργιος Παχτικός και η μουσική για το Αρχαίο Ελληνικό Δράμα
- 17.30 Edith Hall, Tutor in Classics, Somerville College, Oxford
Greek Tragedy and the British Stage: 1566-1997
- 18.00 Jerzy Axer, Professor, Univ. of Warsaw /Malgorzata Borowska, Ass.
Professor, Univ. of Warsaw
The tradition of Ancient Greek Theatre in Poland
- 18.30 Συζήτηση

ΣΑΒΒΑΤΟ 5 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1997

- 10.00 Συνεδρίαση Πανεπιστημιακών που συμμετέχουν στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Αρχαίου Ελληνικού Δράματος
- Απογευματινή συνεδρία
Πρόεδρος: Βασίλης Σπυριδωνάκης, Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας Ιονίου Παν/μίου
- 17.00 Πλάτων Μαυρομούστακος, Επίκ. Καθηγητής Τμήματος Θεατρικών Σπουδών Παν/μίου Αθηνών
Το Αρχαίο Ελληνικό Δράμα στη νεοελληνική σκηνή: από τους Πέρσες του 1571 στις προσεγγίσεις του 20ού αιώνα
- 17.30 Michel Menu, Professeur, Univ. de Rennes
Traductions et représentations de l' Iphigénie à Aulis d' Euripide en France au XXème siècle
- 18.00 Filippo Amoroso, Professor, Univ. di Palermo
Performances of Ancient Greek Drama in Italy
- 18.30 Maria de Fatima Silva, Professor, Univ. of Coimbra
Le Portugal de nos jours et les représentations de theatre grec
- 19.00 José Luis Navarro, Πρόεδρος Ινστιτούτου Αρχαίου Δράματος της Segobriga
Το Αρχαίο Ελληνικό Δράμα στην Ισπανία: μια επισκόπηση
- 19.30 Παρέμβαση της ηθοποιού Ασπασίας Παπαθανασίου
- 20.00 Συζήτηση

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1997

Πρωινή συνεδρία

Πρόεδρος: Σπύρος Δημουλίτσας, Πρόεδρος Επτανησιακής Γραμματείας Ελληνιστών

- 10.00 Θεόδωρος Παππάς, Διδάσκων Ιονίου Παν/μίου
Παραστάσεις Αρχαίου Ελληνικού Δράματος και Σχολείο
- 10.30 Herman Altena, Lecturer, Univ. of Utrecht
Greek Tragedy in the Netherlands. From Mendes da Costa to Simons and Koek
- 11.30 David Gowen, Researcher, European Humanities Research Center
Setting up the Archive of Performances of Greek and Roman Drama
- 12.00 Μαίρη Ηλιάδη, Ερευνήτρια
Έρευνα και καταγραφή των νεοελληνικών παραστάσεων Αρχαίου Ελληνικού Δράματος: απόρροια και ζητούμενα
- 12.30 Συζήτηση
Ολοκλήρωση των εργασιών της Συνάντησης

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ

Για μια θεωρία της θεατρικής μετάφρασης. Σύγχρονες σκέψεις και τοποθετήσεις και η εφαρμογή τους στις μεταφράσεις του αρχαίου δράματος, ιδίως στα ελληνικά
[σ. 27]

Η δημιουργία μιας θεωρίας, που να πραγματεύεται τα ειδικά προβλήματα της μετάφρασης του δραματικού κειμένου, μοιάζει σχεδόν αδύνατη, εξαιτίας της ειδικής φύσης του, που περιλαμβάνει θεατρικούς κώδικες, κοινωνικές συμβάσεις και αντιλήψεις, τελετουργικές χειρονομίες -κ.ά. Η μετάφραση ενός δραματικού κειμένου φαίνεται ότι υποχρεώνει το μεταφραστή να αναλάβει το ρόλο του σκηνοθέτη μιας παράστασης στο θέατρο του εγκεφάλου του, προκειμένου να επιτευχθεί η μεταφορά από τον πολιτισμό εκκίνησης στον πολιτισμό προορισμού. Ειδικά σε ό,τι αφορά τις ελληνικές μεταφράσεις του αρχαίου δράματος αναφέρεται το δίλημμα: αποτελούν τμήμα της πρόσληψης του αρχαίου δράματος ως συνέχεια των πρωτότυπων κειμένων ή είναι νέες λογοτεχνικές δημιουργίες, προϊόντα της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας;

. . .

ΟΛΙΒΕΡ ΤΑΠΛΙΝ

«Greek with consequence»:

Η αναβίωση της Αρχαίας Τραγωδίας στο σύγχρονο θέατρο

[σ. 37]

Στα τέλη του 20ού αιώνα η αρχαία ελληνική τραγωδία βρίσκεται διεθνώς στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Τα έργα των Ελλήνων τραγικών συχνά σκηνοθετούνται, διασκευάζονται ή γεννούν νέα έργα. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται στην καιρία σημασία που αποκτούν ορισμένα θεμελιώδη χαρακτηριστικά του τραγικού είδους για το σύγχρονο θέατρο: ο χορός, ως συλλογική καλλιτεχνική έκφραση, η μάσκα, ως κατεξοχήν φορέας θεατρικότητας, και, κυρίως, τα ηθικά, φιλοσοφικά και κοινωνικά θέματα της τραγωδίας. Ο ταραγμένος μας αιώνας, με όλη του την αγριότητα και την ανασφάλεια, αποδεικνύεται, παραδόξως, η γονιμότερη περίοδος για την αναβίωση του αρχαίου ελληνικού δράματος.

. . .

ΧΑΡΗΣ ΞΑΝΘΟΥΔΑΚΗΣ

Ο Γεώργιος Παχτίκος και η μουσική για το αρχαίο ελληνικό δράμα

[σ. 45]

Ο Γεώργιος Παχτίκος, Κωνσταντινουπολίτης μουσικολόγος, παρουσιάζεται εδώ ως εισηγητής και πρώτος θεωρητικός της αξιοποίησης του δημοτικού τραγουδιού στην έντεχνη νεοελληνική μουσική. Οι απόψεις του σχετικά με δημιουργία μιας λόγιας μουσικής βασισμένης στο παραδοσιακό μέλος – δημοτικό τραγούδι και εκκλησιαστική μουσική – διαμορφώθηκαν κατά την ενασχόλησή του με τη σύνθεση μουσικής για μερικές από τις παραστάσεις αρχαίου δράματος του Γ. Μιστριώτη και φαίνεται να επηρέασαν τον πρωτεργάτη της Εθνικής Μουσικής Σχολής Μανόλη Καλομοίρη.

. . .

ΗΝΤΙΘ ΧΩΛ

Ελληνική τραγωδία και βρετανική σκηνή: 1566-1997

[σ. 53]

Το αρχαίο ελληνικό δράμα εμφανίζεται στη βρετανική σκηνή ήδη το 16ο αιώνα με πολλές μορφές: λατινικές μεταφράσεις (γνωστές στους θεατρικούς συγγραφείς της εποχής και παριστανόμενες στους ακαδημαϊκούς κύκλους), μεταφράσεις ιταλικών διασκευών, αγγλικές διασκευές και πρωτότυπα αιμοσταγή έργα με τραγικά θέματα. Μετά το 1660 οι ευριπίδειες «γυναικείες» τραγωδίες προσφέρονται για τις πρωτοεμφανιζόμενες πρωταγωνίστριες. Ως τα τέλη του 18ου αιώνα δημοφιλείς είναι οι νεοκλασικές θεαματικές διασκευές, ενώ από τις αρχές του 19ου αιώνα η τραγωδία γίνεται φορέας δημοκρατικών και φιλελληνικών ιδεών και στα μέσα του αιώνα, παρωδούμενη, καταλήγει λαϊκό θέαμα. Τα τελευταία 20 χρόνια του αιώνα μας το αρχαίο δράμα δεν έχει λείψει από τη βρετανική σκηνή.

. . .

ΓΙΕΡΖΥ ΑΞΕΡ/ ΜΑΛΓΚΟΡΖΑΤΑ ΜΠΟΡΟΒΣΚΑ

Η παράδοση του αρχαίου ελληνικού θεάτρου στην Πολωνία

[σ. 69]

Η επίδραση του αρχαίου ελληνικού δράματος στον πολωνικό πολιτισμό ακολουθεί την ιστορική πορεία του πολωνικού έθνους. Στις περιόδους της ξένης κατοχής το αρχαίο δράμα επωμίζεται το ρόλο του προτύπου για την καλλιέργεια και διατήρηση της πολωνικής εθνικής ταυτότητας, οδηγώντας στη συγγραφή μεγάλοπνων εθνικών δραμάτων, ενώ την εποχή του στρατιωτικού ολοκληρωτισμού γίνεται φορέας φιλελεύθερων ιδεών. Στις εποχές της ανεξαρτησίας και της δημοκρατίας η ενασχόληση μ' αυτό υποχωρεί και περιορίζεται σε ελιτίστικες παραγωγές ή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αξίζει επίσης να μνημονευθεί η μεσο-

πολεμική πρόσληψη του αρχαίου δράματος μέσω των Γάλλων θεατρικών συγγραφέων, καθώς και οι δημοφιλείς ραδιοφωνικές παραστάσεις αρχαίων δραμάτων μεταξύ 1960-80.

. . .

ΠΛΑΤΩΝ ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΟΣ

Το αρχαίο ελληνικό δράμα στη νεοελληνική σκηνή:

Από τους Πέρσες του 1571 στις προσεγγίσεις του 20ού αιώνα

[σ. 77]

Οι πρώτες νεοελληνικές παραστάσεις του αρχαίου δράματος συνδέονται με ζητήματα εθνικά και ιδεολογικά, γεγονός το οποίο ευθύνεται και για την πλήρη σχεδόν απουσία των αριστοφανικών κωμωδιών από το θέατρο του 19ου αιώνα. Η εμφάνιση των πρώτων Ελλήνων σκηνοθετών στις αρχές του 20ού αιώνα εισάγει νέα δεδομένα στην παρουσίαση των αρχαίων δραμάτων, ενώ μετά τις Δελφικές Εορτές και την «Εκάβη» του 1927 οι παραστάσεις αρχαίου δράματος μεταφέρονται στο ύπαιθρο και συναρτώνται στενά με την πνευματική ζωή του τόπου. Οι μεγάλοι σκηνοθέτες (Κουν, Ροντήρης), παρά τις αποκλίσεις τους, σκηνοθετούν το αρχαίο δράμα με κοινό γνώμονα τη σύνδεσή του με την παράδοση και το νεοελληνικό πολιτισμό, ενώ στις μέρες μας ολοένα σπουδαιότερη θέση κατακτά η μετάφραση ως πρώτη σκηνοθετική επιλογή.

. . .

ΜΙΣΕΛ ΜΕΝΥ

Μεταφράσεις και παραστάσεις της «Ιφιγένειας εν Αυλίδι» του Ευριπίδη στη Γαλλία τον 20ό αιώνα

[σ. 89]

Η *Ιφιγένεια εν Αυλίδι* χρησιμοποιείται ως παράδειγμα για την επισκόπηση των μεταφραστικών και σκηνοθετικών τάσεων που επικράτησαν στη γαλλική φιλολογία και σκηνή τον 20ό αιώνα. Με βάση κυρίως δημοσιογραφικές μαρτυρίες και κριτικές περιγράφεται η πορεία από την αρχαιοπρεπή αναβίωση του έργου ως την εισαγωγή και αφομοίωση σ' αυτό στοιχείων από ανατολικούς πολιτισμούς. Μια σειρά από κείρια ερωτήματα αναφέρονται σχετικά με το είδος της μετάφρασης ή διασκευής, την αποφυγή στερεοτύπων, την αντιμετώπιση του ζητήματος του Χορού, την αξιοπιστία των πληροφοριών που παρέχονται στον Τύπο. Οι πανεπιστημιακοί μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο, σε ό,τι αφορά τόσο την ιστορική θεώρηση των παραστάσεων, όσο και τις μελλοντικές παραγωγές έργων του αρχαίου δράματος.

. . .

ΦΙΛΙΠΠΟ ΑΜΟΡΟΖΟ

Παραστάσεις αρχαίου ελληνικού δράματος στην Ιταλία

[σ. 99]

Η ιστορία των παραστάσεων αρχαίου ελληνικού δράματος στην Ιταλία ξεκινάει στα τέλη του 19ου αιώνα. Από το 1913 έδρα των παραστάσεων γίνεται το θέατρο των Συρακουσών. Το 1921 ιδρύεται το Εθνικό Ινστιτούτο για το Αρχαίο Δράμα (INDA). Από το 1974 παραστάσεις αρχαίου δράματος δίνονται στις Συρακούσες κάθε δύο χρόνια. Σπουδαίοι Ιταλοί φιλόλογοι, λογοτέχνες, σκηνοθέτες και πρωταγωνιστές έχουν συμμετάσχει στις κατά καιρούς παραγωγές. Καταλυτική ήταν η μεταφραστική πρόταση του Παζολίνι, που το 1960 σκηνοθέτησε τον *Αγαμέμνονα* του Αισχύλου, απελευθερώνοντας τη μετάφραση των δραμάτων από τον σχολαστικό ακαδημαϊσμό. Το ζήτημα της κατάλληλης μετάφρασης συναράτται με πρακτικά ζητήματα, όπως η ακουστική και η σκηνογραφική διευθέτηση του θεατρικού χώρου. Τέλος η δραματική σχολή του Ινστιτούτου χρησιμεύει ως πεδίο έρευνας πριν το ανέμβασμα των έργων.

. . .

ΜΑΡΙΑ ΝΤΕ ΦΑΤΙΜΑ ΣΙΛΒΑ

*Η σημερινή Πορτογαλία**και οι παραστάσεις αρχαίου ελληνικού θεάτρου*

[σ. 105]

Από το 16ο αιώνα ξεκίνησαν στην Πορτογαλία οι μεταφράσεις και διασκευές αρχαίων δραμάτων από πανεπιστημιακούς κύκλους και οι παραστάσεις που απευθύνονταν στο λόγο κοινό. Μετά τα μέσα του 20ού αιώνα η θεατρική ομάδα των φοιτητών του Πανεπιστημίου της Κοϊμπρα άνοιξε το δρόμο της συστηματικότερης παρουσίας του αρχαίου ελληνικού δράματος στην πορτογαλική σκηνή, ξεκινώντας από μια προσπάθεια αναβίωσης της αρχαιοελληνικής αισθητικής, που όμως στη συνέχεια οδήγησε και άλλους θιάσους, επαγγελματικούς ή ερασιτεχνικούς, σε πειραματικές παραγωγές τραγωδιών και κωμωδιών, που πάντα προκαλούν το ενδιαφέρον του κοινού.

. . .

ΧΟΣΕ ΛΟΥΙΣ ΝΑΒΑΡΡΟ

Το αρχαίο ελληνικό δράμα στην Ισπανία: μια επισκόπηση

[σ. 111]

Όσο παράξενο και αν φαίνεται, οι παραστάσεις αρχαίων δραμάτων, ελληνικών είτε ρωμαϊκών, δεν είχαν ποτέ επιτυχία στην Ισπανία. Ως τη δεκαετία του 1980 οι παραστάσεις ήταν πομπώδεις και αρχαιοπρεπείς, ενώ αργότερα υπήρξε μια τάση «εκσυγχρονισμού» του αρχαίου δράματος με σύγχρονα κοστούμια και τον

περιορισμό των ποιητικών στοιχείων και του Χορού. Την άγνοια των ανθρώπων του θεάτρου για το αρχαίο δράμα στην Ισπανία συμπληρώνει η απροθυμία των κλασικών φιλόλογων να το αντιμετωπίσουν ως θεατρικό είδος. Η λύση μοιάζει να διαφαίνεται στο μαθητικό φεστιβάλ αρχαίου δράματος της Segobriga, που, εδώ και 14 χρόνια, εκπαιδεύει το νεανικό κοινό να διαβάζει, να παίζει και να παρακολουθεί το αρχαίο δράμα.

. . .

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

Παραστάσεις αρχαίου ελληνικού δράματος και σχολείο

[σ. 121]

Η σύγχρονη εκπαίδευση θεωρεί την ένταξη της θεατρικής παιδείας στο σχολείο απαραίτητη, όσο και αν ακόμα δεν συντρέχουν οι επαρκείς προϋποθέσεις. Η συμμετοχή των μαθητών σε μια σχολική παράσταση εμπλουτίζει τον εσωτερικό τους κόσμο, προάγει την κριτική τους σκέψη και καλλιεργεί επαρκείς θεατές. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει για τους μαθητές το αρχαίο δράμα, για την παράσταση του οποίου ο υπεύθυνος καθηγητής είναι απαραίτητο να προχωρήσει σε μια σειρά από προσεκτικές επιλογές, ως προς τη μετάφραση, την ερμηνεία, την απαγγελία, το χώρο παρουσίασης, την αισθητική του Χορού κτλ.

. . .

ΧΕΡΜΑΝ ΑΛΤΕΝΑ

Η ελληνική τραγωδία στην Ολλανδία.

Από τον Μέντες ντα Κόστα στους Σίμονς και Κεκ

[σ. 131]

Το πρώτο μέρος της ανακοίνωσης αποτελεί μια αναδρομή στην ιστορία της πρόσληψης του αρχαίου ελληνικού δράματος στην Ολλανδία: από σχολικές παραστάσεις αρχαίου δράματος στην ελληνική ή τη λατινική γλώσσα (16ος αι.) ως τις προσπάθειες πιστής αναβίωσης των τραγικών παραστάσεων, που σφραγίστηκαν από τις προσωπικότητες μεγάλων Ολλανδών δημιουργών (τέλη 19ου -αι.). Από τα μέσα του 20ού αι. και ιδίως μετά το 1970, αντίθετα, κυρίαρχη είναι η τάση της επικαιροποίησης και της ελεύθερης ανάπλασης των τραγικών έργων. Στο δεύτερο μέρος της ανακοίνωσης η ποσοτική θεώρηση των ολλανδικών παραστάσεων αρχαίου δράματος της τελευταίας δεκαετίας διερευνά τις ποικίλες τάσεις και τους παράγοντες που τις καθορίζουν και εξετάζει τις παραγωγές του θιάσου Hollandia ως πρότυπα επιτυχημένης σύζευξης αυθεντικών και σύγχρονων στοιχείων.

. . .

ΝΤΕΙΒΙΝΤ ΓΚΑΟΥΕΝ
*Οργανώνοντας το «Αρχείο Παραστάσεων
 Ελληνικού και Ρωμαϊκού Δράματος»*

[σ. 157]

Το «Αρχείο Παραστάσεων (αρχαίου) Ελληνικού και Ρωμαϊκού Δράματος» ξεκίνησε στην Οξφόρδη με την πρωτοβουλία των Ο. Τάπλιν και Η. Χωλ. Ο στόχος του είναι διπλός: να συλλέξει το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό τεκμηρίων για τις σύγχρονες παραστάσεις αρχαίου δράματος και να οργανώσει μια ηλεκτρονική σχεσιακή βάση δεδομένων, που να χρησιμεύει στους ερευνητές διαφόρων ειδικοτήτων. Ο σχεδιασμός της βάσης δεδομένων θα είναι η συνεισφορά του ομιλητή στη δημιουργία του Αρχείου. Με την εξασφάλιση τριετούς χρηματοδότησης ξεκίνησε η εισαγωγή των πληροφοριών στον υπολογιστή με επιθυμητούς στόχους: τη συμπερίληψη του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού πληροφοριών, την αντικειμενική, κατά το δυνατό, εισαγωγή των δεδομένων και την εξυπηρέτηση ποικίλων υποκειμενικών ερευνητικών αναγκών ή διαθέσεων.

. . .

ΜΑΙΡΗ ΗΛΙΑΔΗ
*Έρευνα και καταγραφή των νεοελληνικών παραστάσεων
 αρχαίου ελληνικού δράματος: απόοπτα και ζητούμενα*

[σ. 161]

Η ομάδα έρευνας για την παραστασιογραφία του αρχαίου ελληνικού δράματος δημιουργήθηκε το 1991, για λογαριασμό, αρχικά, των εκδόσεων «Επικαιρότητα» με ευθύνη και επίβλεψη του Πλ. Μαυρομούστακου. Ως το 1994 είχαν καταγραφεί περισσότερες από 600 παραστάσεις, σε χρονική έκταση 5 αιώνων, αν και ο κύριος όγκος των πληροφοριών αφορούσε στα τελευταία 150 χρόνια. Στην καταγραφή συμπεριλήφθηκαν πλήρεις διανομές του Χορού, πληροφορίες για αλλαγές των ερμηνευτών, για περιοδικές των θιάσων και πρόσθετες πληροφορίες σε περιπτώσεις παραστάσεων με ιστορική, πολιτική ή ιδεολογική σημασία. Η βαθύτερη διερεύνηση των πηγών, παρά τις δυσκολίες, απέφερε σημαντικά τεκμήρια και οδήγησε σε συμπεράσματα που θα επιτρέψουν τη σύνθεση της ιστορίας και της αισθητικής κάθε παράστασης, αλλά και κάθε εποχής.

SUMMARIES

WALTER PUCHNER

On a theory of Theatre Translation

[p. 27]

A theory dealing with issues of translation of drama seems difficult to create, due to the special features of the dramatic texts, which include theatrical codes, social conventions and beliefs, ritual gestures etc. The translator of a dramatic text finds himself compelled to play the part of a director, staging the text in the «theatre of his mind», in order to transfer it from the culture of origin to the receiving culture. A dilemma appears in relation to modern Greek translations of ancient Greek drama: should they be considered part of the reception of ancient drama, ie. as a complement of the original text, or should they be viewed as original products of modern Greek literature?

. . .

OLIVER TAPLIN

«Greek with Consequence»:

The rebirth of Ancient Tragedy in Modern Theatre.

[p. 37]

At the turn of the 21st century Greek drama seems to be of universal interest. Athenian tragedy is one of those human achievements that can be infinitely experienced afresh. But what are the aspects that the last 20 years of our century have been finding particularly telling? Theatrical features such as the Chorus and the mask are welcomed today — the former as an opportunity for physical ensemble work and for expressing communal feelings, the latter as a suggestive resource and a theatrical feature par excellence. But the contemporary attraction of Greek tragedy can also be viewed in terms of ideas and issues, some of which are horribly modern, mutatis mutandis. Our disturbed 20th century, with all its atrocities and insecurities has, however paradoxically, proven the great era for the renewal of ancient Greek theatre.

. . .

HARIS XANTHOUDAKIS

Georgios Pachticos and his music on ancient Greek drama

[p. 45]

Georgios Pachticos, a Greek musicologist from Constantinople* is presented here as the man who introduced and theoretically supported the use of Greek folk song elements in modern Greek music. His views concerning the founding of serious Greek music on tradition — ie. on Greek folk songs and ecclesiastical music — were developed while he composed music for some of the ancient Greek drama productions of Georgios Mistriotis. Georgios Pachticos seems to have been a great influence on the pioneer of the Greek National School in music, Manolis Calomoiris.

. . .

EDITH HALL

Greek tragedy and the British stage: 1566-1997

[p. 53]

The British stage has enjoyed a relationship with Greek theatre since the 16th century in various ways: through Latin translations (known, it seems, to the playwrights of the time and acted in academic circles), translations of Italian adaptations, English adaptations and original bloodthirsty English plays with tragic themes. After 1660 there was a preference for Euripidean «She-tragedies» that presented an opportunity to the newly risen star women performers. Until the end of the 18th century neoclassic spectacular adaptations were quite popular, while in the first decades of the 19th century Greek tragedy became associated with radical political purposes and philhellene enthusiasm. Around the mid-19th century Greek tragedy delighted large audiences through a series of burlesque parodies. But it is in the last 20 years of the 20th century that Greek drama has never left the British stage.

. . .

JERZY AXER/ MALGORZATA BOROWSKA

The tradition of Ancient Greek Theatre in Poland

[p. 69]

The influence exercised by ancient Greek drama on Polish civilisation follows the history of the Polish nation. In the period of partitions, Greek drama serves as an inspiring source for the rise and preservation of Polish national identity, leading to the writing of inspired national dramas, while in the period of military totalitarianism Greek drama becomes the vehicle for expressing liberal ideas. In times of independence and democracy, activities concerning ancient drama

subside and are confined mainly to theatre productions for the cultural elite or for educational objectives. We should also mention the mid-war perception of Greek drama via the work of French playwrights, as well as the very popular radio broadcasts of ancient Greek drama between 1960-80.

. . .

PLATON MAVROMOUSTAKOS

*Ancient Greek drama on the modern Greek stage:
from The Persians of 1571 to the approaches of the 20th century*

[p. 77]

The first modern Greek productions of ancient drama are related to national and ideological matters, a fact responsible for an almost complete absence of Aristophanes' comedies from 19th century theatre. The appearance of the first Greek stage directors in the early 20th century introduces novel features in presenting ancient drama. After the First Delphic Festival and the production of «Ekavi» in 1927, productions of ancient Greek drama were transferred to open-air theatres and became closely attached to Greek intellectual life. The major stage directors (Koun, Rondiris), despite some divergences, both staged ancient drama sharing the criterion of its relation to tradition and modern Greek culture. Interestingly, nowadays, translation is achieving a status of ever increasing importance as a primary choice for the staging of the play.

. . .

MICHEL MENU

*Traductions et représentations de L' Iphigénie à Aulis d' Euripide
en France au XXème siècle*

[p. 89]

The example of *Iphigeneia at Aulis* is used here to illustrate a survey of the prevailing trends in translation and stage direction of ancient drama in France throughout the 20th century. Documented mainly by press articles and criticism, a course is described leading from an archaic revival of a play to the introduction and incorporation in it of elements from eastern cultures. A series of crucial questions arise: what is the appropriate kind of translation or adaptation, how can stereotypes be avoided, how to handle the issue of the Chorus, how much should one rely on information available in the press. Academics can play an important part in what concerns both the historical survey and the future productions of ancient drama.

. . .

FILIPPO AMOROSO

Performances of ancient Greek drama in Italy

[p. 99]

The history of performances of ancient Greek drama in Italy begins in the end of the 19th century. Since 1913 performances took place in the ancient theatre of Syracuse. In 1921 the National Institute for Ancient Drama was founded (INDA). Since 1974 there is a new production of ancient drama in Syracuse every two years. Great Italian philologists, poets, stage directors and star actors have worked for these productions. Pasolini's decisive choices in the translation of Aeschylus' «Agamemnon» (which he staged in 1960) marked a turning point, liberating ancient drama from scholastic academic translations. The issue of an appropriate translation is related to practical matters, such as acoustics and the arrangement of the theatrical space by the set designers. The Drama School of the INDA serves as a ground for research before the staging of new productions.

. . .

MARIA DE FATIMA SILVA

Le Portugal de nos jours et les représentations de théâtre grec

[p. 105]

Translations and adaptations of ancient Greek drama first appeared in the 16th century in Portuguese university circles, along with some performances produced for scholarly audiences. But it is only after the mid-20th century that the University of Coimbra students theatre group paved the way for a more systematic presentation of ancient Greek drama on the Portuguese stage. This started as an attempt to revive ancient Greek drama in aesthetic terms, but eventually led other theatre companies, both professional and amateur, to stage experimental productions of Greek tragedies and comedies, which always attract the interest of the Portuguese audiences.

. . .

JOSE LUIS NAVARRO

Ancient Greek Drama in Spain: a survey

[p. 111]

Strange though it may seem, productions of ancient Greek or Roman drama have never been a great success in Spain. Until the 1980s the productions were pompous and old-fashioned, whereas later there appeared a strong tendency to «modernise» them through modern costumes and by minimising the poetic elements and the Chorus. Theatre people lack basic knowledge about ancient drama; classicists, on the other hand, are unwilling to perceive it as theatrical.

The School Festival of Ancient Drama, which has been taking place in Segobriga for the past 14 years, seems to offer a solution to the problem by instructing adolescents to read, perform and watch ancient drama.

. . .

THEODOROS PAPPAS

School performances of ancient Greek drama

[p. 121]

Theatrical education is considered indispensable by modern educational programs, even if the necessary prerequisites are not yet fully in place. Participation in school performances enriches the pupils' inner world, promotes critical thinking and cultivates informed audiences. Ancient Greek drama is of great interest to pupils. For staging such plays the assigned teacher has to make a series of careful choices regarding the translation, the interpretation of the text, the recitation, the location of the performance, the aesthetics of the Chorus etc.

. . .

HERMAN ALTENA

Greek tragedy in the Netherlands.

From Mendes da Costa to Simons and Koek

[p. 131]

The first part of the presentation is a survey of the history of perception of ancient Greek drama in the Netherlands: from the first school performances of Greek drama in the Greek or Latin language (16th century) to the attempts to accurately revive tragic performances, marked by great Dutch personalities (end of 19th cent.). Since the mid-20th century, particularly after 1970, however, the dominating tendency is that of realising and freely adapting Greek tragic plays. In the second part of the presentation a quantitative survey of Dutch productions of ancient drama in the last decade explores the various current trends and their defining factors and examines the productions of the Hollandia group, which successfully combine authenticity and realisation.

. . .

DAVID GOWEN

Setting up the «Archive of Performances of Greek and Roman Drama»

[p. 157]

The Archive of Performances of Greek and Roman Drama was initiated at Oxford by O.Taplin and E.Hall. Its purpose is two-fold: to collect the largest possible amount of documentation of on modern productions of ancient drama

and to develop a computerised relational database, which would be of interest to scholars of various disciplines. Designing the database will be the speaker's contribution to the Archive. Having secured financial support for a three-year period, we started storing information in the computer, with these desirable objectives: to account for as much material and information as possible, to enter the data as objectively as possible and to serve the needs of various approaches from any number of purely subjective viewpoints.

. . .

MARY ILIADI

*Researching and recording modern Greek productions of ancient Greek drama:
the unpredictable and the desirable*

[p. 161]

The team for the research on modern Greek performances of ancient drama was initially created in 1991, on behalf of the publishing house «Epikairoitita» under the supervision of Pl. Mavromoustakos. By 1994 more than 600 performances were registered ranging from the late 16th cent. to today, although the main corpus of information refers to the last 150 years. Full casts of the Choruses, occasional changes of the actors, dates and places of venues, as well as additional pieces of information on performances, that were thought of as important for historical, political or ideological reasons, were included. Thorough research produced important documentation and led to conclusions, allowing us to trace the history and aesthetics of each production and each period.